

УДК 330. 341: 316.42 (477.53)

Мирна О.В., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ

У статті досліджено проблеми економічного і соціального розвитку регіону. Проаналізовано процес формування, основні розділи та структурні елементи програми економічного і соціального розвитку. Наведено можливі шляхи подолання проблем в соціально-економічній сфері Полтавського району.

Ключові слова: економічний розвиток, соціальний розвиток, програма, програмування.

Мурна О. V.

THE PROBLEMS OF ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT

The problems of economic and social development of the region have been investigated in the article. The process of formation, the main parts and structural elements of the program of economic and social development have been analyzed. The possible ways of overcoming problems in social and economic sphere of the Poltava district have been suggested.

Keywords: economic development, social development, program, programming.

Мирная О. В.

ПРОБЛЕМЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО И СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПОЛТАВСКОГО РАЙОНА

В статье исследовано проблемы экономического и социального развития региона. Проанализировано процесс формирования, основные разделы и структурные элементы программы экономического и социального развития. Приведено возможные пути преодоления проблем в социально-экономической сфере Полтавского района.

Ключевые слова: экономическое развитие, социальное развитие, программа, программирование.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Забезпечення сталого розвитку соціальної та економічної систем регіону є одним зі стратегічних напрямів роботи місцевих органів влади. Розвиток певної території передбачає процес соціальних, економічних, екологічних,

гуманітарних змін. Структурними компонентами даного процесу в Полтавському районі Полтавської області є політичний, економічний, соціальний, екологічний розвиток. Проблеми у сферах економічної і соціальної життєдіяльності Полтавського району не сприяють досягненню сталого розвитку даного регіону. Тому важливо в повному об'ємі реалізувати щорічні Програми економічного і соціального розвитку Полтавського району.

У всі часи будь-які новації та потенційність прогресу передбачали програмне, прогнозоване передбачення. Ставлення мети на основі попередньо отриманих результатів, економічно-соціальні, гуманітарні розрахунки, прогнозування дають змогу запрограмувати розвиток суспільства, територіальної громади, врахувавши недоліки минулого, передбачити певні моменти сьогодення та зробити відповідні розрахунки на майбутнє. З цією метою розробляється Програма економічного і соціального розвитку Полтавського району на кожен рік.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питанням розвитку соціальної інфраструктури на регіональному рівні присвячено низку наукових праць таких вчених як: Балашов А.М. [1], Дудкіна О.П. [6], Коротич О.Б. [4], Лопушняк Г. [5], Мельник А.Ф. [6], Монастирський Г.Л. [6] та ін. Враховуючи напрацювання у даній царині, варто розширити дане питання, врахувавши можливий вплив програмування.

Цілі статті. Метою статті є з'ясування сучасних проблем розвитку Полтавського району, а також визначення шляхів їх вирішення для досягнення сталого розвитку регіональної соціально-економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розв'язання економічних і соціальних проблем в Полтавському районі розпочинається з розробки та затвердження Програми економічного та соціального розвитку району на відповідний рік з подальшою її поетапною реалізацією.

Основними законодавчими актами та документами, які носять підзаконний статус для її розроблення є Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.00 р. № 1602-III [3], постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основних

макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2013 і 2014 роки» від 31.08.11 р. № 907 [8].

При розробці вищезазваної Програми враховуються положення таких державних, регіональних та місцевих документів і програм:

- Державної Програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основні напрями розвитку на 2013 і 2014 роки [2];

- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» від 21.07.06 р. № 1001 [7];

- Матеріали з розробки Програми економічного і соціального розвитку району (міста) на кожен рік, надані Головним управлінням економіки Полтавської облдержадміністрації;

- Районні галузеві програми.

Крім зазначених державних та місцевих документів розробка програми на відповідний рік базується на комплексному підході. В основі її формування і завдань з подальшої реалізації знаходяться аналітичні матеріали виконання Програми економічного та соціального розвитку Полтавського району попереднього року, відповідні рішення, розпорядження районної ради, прогнозні показники та розрахунки суб'єктів господарювання усіх форм власності щодо відповідних сфер діяльності, завдання та шляхи розв'язання завдань програми, засоби та шляхи її реалізації, а також очікувані результати.

Програмою окреслені головні цілі і пріоритети економічного і соціального розвитку Полтавського району на відповідний рік, які будуть спрямовані на інтегрованість та ефективність економіки району, підвищення рівня екологічної безпеки життя населення, сприянню інвестиційним залученням та інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, створення умов сталого економічного розвитку, і головне – підвищення життєвого рівня мешканців Полтавського району.

Програма може бути застосована суб'єктами господарювання як орієнтир для розроблення власних програм, планів, прогнозів та намірів тощо. Показники Програми можуть коригуватись у встановленому порядку у відповідності до змін законодавства України, економічних і соціальних чинників та інших показників.

Розділ 3 частини II Програми економічного і соціального розвитку Полтавського району на 2012 рік «Підвищення соціальних

стандартів життя» має наступні структурні елементи:

1. Підтримка сім'ї, дітей та молоді.
2. Розвиток трудового потенціалу та формування ринку праці.
3. Соціальний захист.
4. Пенсійне забезпечення та розвиток загальнообов'язкового державного соціального страхування.
5. Житлово-комунальне господарство.
6. Розвиток медичного обслуговування.
7. Розвиток системи освіти.
8. Розвиток культури.
9. Розвиток туристичної та рекреаційно-курортної сфери.
10. Розвиток фізичної культури і спорту.
11. Охорона навколишнього природного середовища.

У 2011 році згідно Програми економічного і соціального розвитку [9] зусилля органів влади Полтавського району в соціально-економічній сфері було сконцентровано на вирішенні таких основних проблем:

- заборгованість населення за житлово-комунальні послуги;
- заборгованість із виплати заробітної плати як на економічно-активних підприємствах, так і на підприємствах-банкрутах;
- продовження функціонування міського сміттєзвалища у селі Макухівка Ковалівської сільської ради, стан справ на якому викликає високу соціальну напругу. Дане сміттєзвалище експлуатується з 1953 року і на сьогоднішній день значно переповнене.

На 2012 рік заплановано поліпшити соціальний захист населення Полтавського району шляхом розв'язання наступних проблем [10]:

- залишається значний прошарок працівників, зайнятих у галузі колективних та громадських послуг, сільському господарстві та освіті, з низьким рівнем заробітної плати;
- залишається проблемним питанням своєчасної виплати заробітної плати на економічно активних підприємствах;
- детінізація заробітної плати;
- суттєво деформує і підриває фінансову базу пенсійної системи глибока й затяжна демографічна криза;
- за даними персоналізованого обліку в районі 20,0 % осіб, працюючих по найму, зайняті неповний робочий день і, відповідно, отримують заробітну плату нижче мінімального розміру;
- забезпечення тимчасової зайнятості безробітного населення

на громадських оплачуваних роботах;

- забезпечення виконання створення нових робочих місць по сільських радах;
- низька якість робочих місць, що призводить до їх ліквідації;
- низький рівень укомплектування заброньованих робочих місць для соціально незахищених верств населення;
- легалізація трудових відносин;
- низький рівень заробітної плати;
- недостатня соціальна захищеність найманих працівників.

Розглянемо основні завдання в сфері соціального захисту населення Полтавського району на 2012 рік [10]:

- забезпечення умов безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів соціальної інфраструктури.

- запровадження нових видів соціальних послуг, а саме: реінтеграція та соціальна адаптація бездомних і звільнених з місць позбавлення волі осіб, забезпечення умов їх соціальної адаптації, введення обліку та реєстрація за юридичною адресою управління праці та соціального захисту райдержадміністрації бездомних громадян Полтавського району;

- застосування інноваційних соціальних технологій, розширення спектра соціальних послуг, збільшення кількості обслуговуваних громадян похилого віку;

- забезпечення виплати компенсацій фізичним особам, які надають соціальні послуги згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 року № 588, передбачити в місцевому бюджеті додаткові кошти на виплату компенсацій в сумі 85,5 тис. грн;

- забезпечити обладнання філіалу відділення соціально-медичних послуг територіального центру соціального обслуговування Полтавського району на території Терешківської сільської ради в сумі 99,0 тис. грн;

- організація належного контролю органами виконавчої влади за станом та профілактикою побутового травматизму по сільських радах району;

- з метою підвищення рівня тимчасової зайнятості безробітного населення забезпечити організацію громадських оплачуваних робіт на територіях сільських рад;

- забезпечення зростання реальних доходів населення;

- сприяти погашенню заборгованості з заробітної плати по

економічно активних підприємствах та економічно неактивних підприємствах;

- недопущення виникнення поточної заборгованості по заробітній платі;

- дотримання на підприємствах, установах та організаціях району державних гарантій з оплати праці;

- забезпечення виконання завдань районної програми зайнятості населення на 2012-2013 роки;

- поступове запровадження системи накопичувального пенсійного страхування;

- легалізація виплати заробітної плати найманих працівників у приватних підприємств та фермерів;

- посилити роботу по детінізації робочих місць;

- посилити контроль за станом укладання та виконання колективних договорів. Проводити повідомну реєстрацію колективних договорів підприємств, установ та організацій району. Охопити колективними договорами не менше 90% працівників підприємств району.

Висновки. Рівень економічного розвитку Полтавського району визначає рівень життя його населення. Тому підвищити рівень життя населення неможливо без розвитку регіональної економіки. Правильно розроблена й успішно реалізована Програма економічного і соціального розвитку району дозволить підвищити рівень розвитку регіональної економіки і завдяки цьому забезпечити зростання рівня та поліпшення якості життя населення.

Знизити заборгованість населення за житлово-комунальні послуги можливо лише за спільної прозорої роботи райдержадміністрації, сільських рад та ПАТ «Полтавагаз». Вирішити проблему заборгованості із виплати заробітної плати доцільно за рахунок підвищення ефективності роботи районної комісії з питань забезпечення повноти сплати податків та погашення заборгованості із заробітної плати, стипендій, пенсій та інших соціальних виплат та арбітражних керуючих. Знизити соціальну напругу навколо продовження функціонування міського сміттєзвалища у селі Макухівка можливо за умови співпраці міськвиконкому з місцевою територіальною громадою.

Подоланню основних проблем в соціально-економічній сфері Полтавського району сприятимуть наступні заходи, передбачені Програмою економічного і соціального розвитку [\[9\]](#):

- підвищення рівня заробітної плати працівників, зайнятих у галузі колективних та громадських послуг, сільському господарстві та освіті;
- своєчасна виплата заробітної плати на економічно активних підприємствах;
- детінізація заробітної плати;
- сплата в повному обсязі підприємцями страхових внесків;
- забезпечення зайнятості на повний робочий день, недопущення виплати заробітних плат в розмірах нижче мінімального;
- забезпечення тимчасової зайнятості безробітного населення на громадських оплачуваних роботах;
- створення нових робочих місць по сільських радах;
- підвищення рівня укомплектування заброньованих робочих місць для соціально незахищених верств населення;
- легалізація трудових відносин;
- забезпечення соціальної захищеності найманих працівників.

1. Балашов А. М. Регіональне управління в контексті суспільного розвитку України: [монографія] / А. М. Балашов. – Запоріжжя.: Вид-во КПУ, 2009. – 280 с.
2. Державна Програма економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основні напрями розвитку на 2013 і 2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kr-admin.gov.ua>
3. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.00 р. № 1602-III // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Коротич О. Б. Проблеми розвитку регіонів України та завдання державної регіональної політики / О. Б. Коротич // Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2008. - № 3 (22). – С. 208 – 215.
5. Лопушняк Г. Житлова політика як складова державної соціальної політики України: практика і проблеми реалізації / Г. Лопушняк // Економіка України. – 2012. - № 1. – С. 79 – 90.
6. Мельник А. Ф. Муніципальний менеджмент: [навч. посіб.] / А. Ф. Мельник, Г. Л. Монастирський, О. П. Дудкіна; За ред. А. Ф. Мельник. – К.: Знання, 2006. – 420 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» від 21.07.06 № 1001 // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2013 і 2014 роки» від 31.08.11 р. № 907 // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>

9. Програма економічного і соціального розвитку Полтавського району на 2011 рік
// Офіційний веб-сайт Полтавської районної державної адміністрації
[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm-pl.gov.ua>
10. Програма економічного і соціального розвитку Полтавського району на 2012 рік
// Офіційний веб-сайт Полтавської районної державної адміністрації
[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm-pl.gov.ua>